

Stichting VredesWetenschappen (SVW)

JAARVERSLAG 2008

Inleiding

Op 26 september was er in Utrecht een door SVW georganiseerd symposium over het belang van vredeswetenschappen. Direct daarop aansluitend was er een bijeenkomst waarop de vredesscriptieprijs werd uitgereikt, een initiatief van SVW en IKV Pax Christi. Het symposium was een fase in een discussie, gericht op een actualisering van de doelstelling van SVW.

Op initiatief van SVW is in het najaar aan de Universiteit van Amsterdam voor de tweede keer een collegecyclus gegeven over het thema “*Constructief omgaan met conflicten*”.

In het verslagjaar zijn de besprekingen voortgezet met instellingen voor Hoger Onderwijs, gericht op uitbreiding van het aantal bijzondere leerstoelen en de vestiging van lectoraten. Met drie Hbo-instellingen werd gesproken over de instelling van een lectoraat vredeseducatie, eventueel als onderdeel van het thema ‘democratisch burgerschap’.

Voorts kan melding gemaakt worden van het feit dat de contacten met andere organisaties die de bevordering van vrede tot doel hebben zijn geïntensiveerd.

De omvang van dit jaarverslag is beknopt; meer informatie over SVW is te vinden op de website van SVW: www.stichtingvredeswetenschappen.nl

Visie en Missie

De doelstelling van SVW is geformuleerd in haar nota ‘*Visie en Missie*’. Samengevat ziet SVW voor zichzelf als opdracht de bevordering van interdisciplinaire wetenschappelijke samenwerking – in onderwijs en onderzoek, met name aan instellingen van Hoger Onderwijs – gericht op het scheppen van voorwaarden voor vrede. SVW had in 2007 het voornemen een breed proces van communicatie te stimuleren tussen academische instellingen en maatschappelijke organisaties, politiek en bedrijfsleven, mede met het oog op het daadwerkelijk bereiken van een breed en gevarieerd publiek. Dat voornemen heeft in 2008 geleid tot een reeks van activiteiten in de vorm van een grondige en gestructureerde bezinning op de doelstelling van SVW. Daartoe werd de volgende procedure gevolgd:

- een bezinning over visie en missie binnen het bestuur, mede aan de hand van de inmiddels opgedane ervaringen. Op basis daarvan werd een aantal vragen geformuleerd.
- Die vragen werden voorgelegd aan een zevental deskundigen uit de wetenschap en de praktijk.
- Aan de hand van de ontvangen respons is Visie en Missie bijgesteld. Voorts werd een aantal discussievragen opgesteld.
- Deze vragen vormden de grondslag van het symposium dat door SVW werd gehouden in de Vredesweek, namelijk op 26 september in Utrecht. Hoofdsprekers waren professor Jan Pronk, voorzitter van het IKV en professor Robbert Dijkgraaf, President van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen.
- De resultaten van het symposium, alsmede een viertal vragen, werden ter advisering voorgelegd aan de Raad van Advies van SVW, die daarover vergaderde op 17 november.
- Het bestuur zal binnenkort een nieuwe versie van de nota Visie en Missie vaststellen. Het bestuur beschikt hiermee over een geactualiseerde basis van het te voeren beleid.

Uit dit lange proces van bezinning zijn vooral twee zaken naar voren gekomen:

1. knelpunten liggen vooral op het gebied van *onderzoek*, in het bijzonder bij onafhankelijk, geïntegreerd en interdisciplinair onderzoek. Het bestuur zal met het oog daarop de contacten met wetenschappelijke instellingen uitbreiden en intensiveren.
2. De belangstelling van studenten voor vredeswetenschappen (‘conflictstudies’) is in het algemeen zó groot dat er voldoende stimulansen zijn voor een ruimer onderwijsaanbod.

Vredesscriptieprijs

Op initiatief van SVW is in 2007 de vredesscriptieprijs ingesteld. Als thema werd gekozen: “Visies op Vrede”. Aan de prijsvraag werd deelgenomen door ongeveer 30 studenten, van wie er zes werden genomineerd. Winnaar werd de cultureel antropologe Aafke Sanders met een scriptie over de gevolgen van de genocide in Cambodja. De genomineerden werden na het symposium in de gelegenheid gesteld hun scriptie toe te lichten.

De jury bestond uit dr Ph. P. Everts (voorzitter), dr Nicolien Montessori, bestuurslid van SVW alsmede professor dr K. van Dam, lid van de Raad van Advies van SVW. Meer informatie:

www.stichtingvredeswetenschappen.nl/page44.html

IKV Pax Christi en SVW hebben besloten de vredesscriptieprijs jaarlijks toe te kennen en het daarmee verbonden symposium gezamenlijk te organiseren.

Bijzondere leerstoelen en lectoraten

In de loop van 2008 zijn verschillende initiatieven genomen voor uitbreiding van het aantal bijzondere leerstoelen, gericht op het onderzoeken van voorwaarden voor vrede. Er zijn goede vorderingen gemaakt met de instelling van een bijzondere leerstoel “Vrede en Democratie”. Naar verwachting kunnen binnen afzienbare tijd besluiten worden genomen over de instelling van een lectoraat ‘democratisch burgerschap’ aan een of meer instellingen voor HBO.

Leerstoel ‘Economics of Conflict and Peace’

Deze bijzondere leerstoel is gevestigd aan het Institute of Social Studies (ISS) in Den Haag. Hij is ingesteld met het oog op het scheppen van die voorwaarden voor vrede, welke behoren tot de sfeer van de internationale economie. De bekleder van deze leerstoel is professor dr S. Mansoob Murshed; hij is per 1 oktober 2005 benoemd voor een periode van vijf jaar in een omvang van 0,3 fte. Deze leerstoel wordt de eerste vijf jaar financieel mede mogelijk gemaakt door de ASN Foundation. Namens SVW heeft professor dr P.J.I.M. de Waart, lid van de Raad van Advies van SVW, zitting in het curatorium van de leerstoel.

Leerstoel ‘Vredesopbouw en Rechtsstaat’

De V.J. Koningsbergerleerstoel ‘Vredesopbouw en Rechtsstaat’ is gevestigd aan de Universiteit Utrecht. Deze leerstoel is genoemd naar de hoogleraar biologie professor dr V.J. Koningsberger; hij was de eerste hoogleraar in Nederland die zich in 1940 openlijk uitsprak tegen de uitsluiting van Joodse hoogleraren en medewerkers aan Nederlandse universiteiten. De bekleder van de leerstoel is mevrouw professor dr Gerti Hesseling; zij is per 1 mei 2006 benoemd voor een periode van vijf jaar in een omvang van 0,3 fte. De leerstoel wordt bekostigd door de Universiteit Utrecht. Namens SVW heeft professor dr J.B. Opschoor, lid van de Raad van Advies van SVW, zitting in het curatorium van deze leerstoel.

Wegens langdurige ziekte van Professor Hesseling worden de colleges gegeven door professor Frerks.

Collegereeks ‘Constructief omgaan met conflicten’, UvA

Op initiatief van Karel van Dam, lid van de Raad van Advies van SVW, werd in het najaar opnieuw een collegecyclus verzorgd, georganiseerd door de UvA, in samenwerking met SVW. Het programma voorzag in 12 (avond)colleges, waarin twee aspecten van het constructief omgaan met conflicten werden behandeld:

- a) Wat kan worden gedaan om grootschalig geweld in te dammen en te voorkómen?
- b) Hoe kunnen de structuren die aanleiding tot geweld geven worden omgevormd in de richting van een vreedzame, democratische en welvarende samenleving?

Een aantal bestuursleden van SVW heeft één of meer colleges gevolgd; het bestuur stelt met voldoening vast dat de kwaliteit van de colleges hoog was, dat er tientallen studenten uit zeer verschillende disciplines de colleges hebben gevolgd en dat zij met grote inzet deelnamen aan de discussies in het tweede uur. Voor verdere informatie zie de website in de rubriek “Nieuws”.

Bestuur

Op 31 december 2008 was het bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter	mevrouw drs J.A. Schoondergang-Horikx
Vice-voorzitter	dr P.H.J.J. Terhal
Secretaris	drs H.J. van Bommel
Penningmeester	drs W.J. de Jonge
Leden	mevrouw dr N. Montessori, drs J. Smit en drs B Schennink.

In juni overleed geheel onverwacht de heer mr Gerdo Zoon, die kort daarvoor afscheid had genomen als bestuurslid en penningmeester van SVW om zitting te nemen in de Raad van Advies. De vredesbeweging als geheel en SVW in het bijzonder zijn hem veel dank verschuldigd voor zijn langdurige, bevoegen en deskundige inzet voor de vrede. In de vacature, ontstaan door zijn vertrek, werd benoemd de heer drs W.J. de Jonge.

Mevrouw Nicolien Montessori promoveerde op 2 oktober aan de Universiteit van Lancaster (Engeland) op een proefschrift met de titel "A Discursive Analysis of the struggle for hegemony between the ejército Zapatista de Liberación Nacional (EZLN) and the Mexican Government."

Raad van Advies

Op 31 december 2008 was de Raad van Advies als volgt samengesteld:

De heer professor dr K. van Dam, emeritus hoogleraar biochemie UvA.

Mevrouw mr J.M.M. Naber, beleidsmedewerker van Justitia et Pax Nederland

De heer professor dr J.B. Opschoor, hoogleraar milieu- en ontwikkelingseconomie ISS en VU

Mevrouw drs C.J. van Peski, onderwijs- en cultuurpsycholoog met specialisatie vredeseducatie en conflicttransformatie, Fontys Hogescholen

De heer professor dr N.J. Schrijver, hoogleraar internationaal publiekrecht, Universiteit Leiden

De heer professor dr R Tielman, emeritus hoogleraar Humanistiek UU.

De heer professor dr L. Vriens, emeritus hoogleraar Vredespedagogiek UU.

De heer professor dr P.J.I.M. de Waart, emeritus hoogleraar volkenrecht VU.

Contacten met andere vredesorganisaties

SVW heeft ook in 2008 contacten gehad met uiteenlopende instellingen en organisaties met als doel wederzijdse kennismaking en informatie. In 2007 hebben zulke contacten in twee gevallen geleid tot samenwerking in de vorm van het lidmaatschap van SVW, namelijk van het Platform voor een Cultuur van Vrede en Geweldloosheid en van People Building Peace Nederland.

Platform voor een Cultuur van Vrede en Geweldloosheid

SVW is in dit Platform vertegenwoordigd door haar voorzitter. In 2008 verscheen onder auspiciën van het Platform het vademecum 'Beter Geweldloos' met een schat aan informatie over allerlei vredesorganisaties en websites. Meer informatie: www.vredescultuur.nl

People Building Peace Nederland

Deze organisatie is een onderdeel van het Global Partnership for the prevention of violent conflict. Dit is een wereldwijd netwerk van organisaties die zich inzetten voor duurzame geweldloze vrede. Op het jaarcongres van PBP-NL in Amstelveen op 24 november was SVW vertegenwoordigd door haar secretaris. Op het congres werd als jaarthema voor 2009 gekozen 'vredeseducatie', en voor 2010 'vrede en politiek'. Meer informatie: www.peoplebuildingpeace.nl

Diverse andere organisaties

Bestuursleden bezochten met enige regelmaat bijeenkomsten, georganiseerd door andere (vredes)organisaties met het doel meer te weten te komen over relevante ontwikkelingen en om via 'stille diplomatie' ('netwerken') de aandacht voor vredeswetenschappen te promoten. Voorbeelden van organisaties zijn de Vereniging van Economen voor Vrede en Veiligheid (energie en vrede), Press Now (onafhankelijke pers en vrede) en het Huis van Erasmus (milieu en vrede in het kader van earth charter).

Publiciteit

SVW streeft naar vergroting van de bekendheid met haar doelstelling en activiteiten door middel van onder meer de website, een folder, een poster en de Nieuwsbrief.

Website

De website van SVW is www.stichtingvredeswetenschappen.nl In de interactieve rubriek 'gastcolumn' geven mensen hun persoonlijke visie om een discussie op gang te brengen.

Folder en poster

Sinds 2007 is naast de Nederlandstalige folder ook een Engelstalige folder beschikbaar. De folder geeft algemene informatie over SVW, maar ook de mogelijkheid zich op te geven als vriend/donateur van SVW.

SVW Nieuwsbrief

Vrienden/donateurs ontvangen via e-mail of post de onregelmatig verschijnende SVW-Nieuwsbrief over ontwikkelingen op het gebied van Vredeswetenschappen waarbij SVW is betrokken.

Financiën

SVW ontvangt geen subsidie van de overheid. Voor de bekostiging van bijzondere leerstoelen is SVW afhankelijk van externe geldbronnen, zoals bedrijven, instellingen en fondsen.

In de loop van het verslagjaar heeft SVW kunnen putten uit de volgende geldbronnen:

- *ASN-Foundation* bekostigt mede de bijzondere leerstoel, verbonden aan het ISS in Den Haag. Uit deze bron kon tevens worden geput voor een deel van de kosten van de vredesscriptieprijsvraag.
- *Universiteit Utrecht* bekostigt de bijzondere leerstoel in Utrecht
- *Hemmink BV*, een ondernemer uit Zwolle, doneert jaarlijks €1.000,- aan SVW;
- Bijdragen van *Vrienden van SVW*.

Ten slotte

Het bestuur stelt met voldoening vast dat zich ook in het verslagjaar belangrijke ontwikkelingen hebben voorgedaan: het zelfstandig organiseren van een symposium van hoog niveau, het initiëren van een leerzame en goedbezochte collegecyclus aan de UvA, de voorbereiding van een bijzondere leerstoel Vrede en Democratie, de voorbereiding van een lectoraat Vredeseducatie aan één of meer instellingen voor Hbo en voorts, samen met IKV Pax Christi, de organisatie van een vredesscriptieprijsvraag. De betrokkenheid met andere vredesorganisaties, waaronder IKV Pax Christi, het Platform voor een Cultuur van Vrede en Geweldloosheid en People Building Peace Nederland is geïntensiveerd en verbreed.

H.J. van Bommel
Secretaris